

Neumorno je delal ne samo v šoli, ampak vseh povsod med narodom, bil je vnet čebelar, sadjar, lovec in sploh poznavalec narave, svetovalec ljudstvu vedno in povsod. Tudi kot upokojenec je ostal na deželi med narodom, ni se mogel ločiti od kraja, ki ga je vzljubil in v katerem je sejal dobre nauke. Težka bolezen ga je zadnje dni priklenila na posteljo. Bil je prijeten družabnik in narodnjak znan po vseh Slovenskih gorah. Blag mu spomin! c.

SMUČARSKI TEČAJ ZA UČITELJE NARODNIH ŠOL.

Kraljevska banska uprava priredi osem-dnevni smučarski tečaj za učitelje narodnih šol. Tečaj se bo vršil v domu T. K. Skale na Voglu od 24. do 31. marca t. l. Smoter tečaja je, da se predela z učitelji-tečajniki v prvi vrsti metodičen postopek pri pouku smučanja — kot dela šolske tolvadbe — pri osnovno-šolski mladini in drugih, da se jih pripravi za tehnično vodstvo smučarskih tečajev z osnovno-šolskim učiteljstvom in šolsko mladino, ki jih bodo v prihodnjih letih priredili poedini srezi. Baš potem osnovne šole in učiteljstva — kot najvažnejšega faktorja na deželi — naj se razširi ta koristna in zdrava telovadna panoga sistematično in po pravilni poti med narodom.

V tečaj je pozvan, po predlogu sreskih načelstev, iz vsakega sreza po en učitelj in sicer oni, ki veljajo med učiteljstvom v srezi za izvrstnega smučarja in za katerega se ima zagotovilo, da bo z uspehom vodil smučarske tečaje v srezi in pomagal za razmah smučarstva pri Sokolu.

Tečaj organizira po svojem referentu gospodu Jerasu banska uprava, za vodnike — predavatelje pa so določene prvovrstne moči iz učiteljskih vrst: Tavčar Ivan, Majnik Nand in Merhar Milan ter zdravnik dr. Novak Franjo.

Prepričani smo, da bo tečaj, ki je že v svojih predpripravah vzorno organiziran, odlično uspel. O poteku in uspehu tečaja bomo poročali. — Tečajniki odpotujejo iz Ljubljane v soboto 23. t. m. z opoldanskim vlakom.

— Stalež šolstva in učiteljstva v dravski banovini, ki vsebuje veliko krajevnih in drugih podatkov, priporočamo v nabavo vsem šolam in tudi učiteljstvu. Šole, ki niso še naročile te knjige, naj si jo nabavijo, dokler je še v zalogi pri banovinski zalogi šolskih knjig.

— Članom — dolžnikom — dravograjске učiteljskega društva! — Plačujte redno mesečno članarino! Poravnajte zaostanek! — Ne dopustite, da bi bilo društvo primorano, črtati Vas radi neplačevanja članarine! Učiteljstvo šole Kapla je poravnalo že vso članarino do konca šol. leta. Vzemite si jo za vzgled in storite tudi Vi tako! — Blagajničarka.

— Počitniški tečaj v Zagrebu in na morju. V velikih počitnicah priredi JUU sekcija za savsko banovino v Zagrebu več tečajev. — V Zagrebu tečaj za ročno delo in glasbeni tečaj. Oba trajata od 4. do 31. julija. Stanovanje bo brezplačno, a prehrana bo stala 400 do 450 Din za ves čas. Pouk, ki se deli na prakso in teorijo bo dopolnilna, a po potrebi in na željo obiskovalcev tudi popolna. Vpisnina znaša 300 Din. — Drugi tečaj bo na morju od 22. julija do 17. avgusta, in sicer v Novem Vinodolu. Za ta tečaj je potrebno za vpisnino, prehrano (štirikrat dnevno) kopalniško takso in skupno stanovanje 1000 Din. Tečaj se priredijo po odobritvi ministrstva prosvete. — Natančnejše informacije pošilja JUU, sekcija za savsko banovino, odsek za tečaje Zagreb, Trg kralja Aleksandra št. 4.

Osebnne zadeve

— i Napredovali so učitelji (ice) v VIII. skupino: Hiti Elvira iz št. Ilija v Slov. gorah (M. l. br.), Horvat Marija iz Kroza (M. S.), Grmovšek Ljubislava iz Slovenjgradca, Kubik Antonija iz Negove (Lit.), Skuli Vladimira iz Zidanega mosta (Laš.), Završnik Albin iz Bleda (Rad.); v IX. skupino: Vilfan Henrik iz Šmartna v Rožni dol. (C.).

pripadnike določene cerkve: katoliške, pravoslavne, evangelske, muslimanske, i. t. d.

Socialna vzgoja izhaja iz dejstev, da imajo posamezne družabne vrste, n. pr. poljedelci, tovarniški delavci, posebne kulturne potrebe in posebne duhovne interese, na katere se da z uspehom navezati izobraževalno akcijo. Prosvetno delo ne sme prezirati resnice družabnega življenja, kakor so gospodarske in politične težnje posameznih družabnih skupin. Ljudska vzgoja ima nalogo, ki se ne da izpolniti v splošno vzgojo, ki ni prilagajena družabnim interesom. Razen ideala narodne, verske in državljanske solidarnosti, je cilj tudi vzpodbuda k solidarnosti posameznih družabnih skupin, stanov, razredov i. t. d. Narodna kultura se mora strinjati s prvinami ljudske, vaške, delavske in druge kulture, da bo imela svojo popolnost. Znamka teh sestavljenk narodne kulture je globoka izkušnost posameznih družabnih skupin. Iz tega so se tekom zadnjega časa razvile posamezne smeri ljudske vzgoje: delavska poljedelska in obrtniška vzgoja.

Prav tako ima ljudska vzgoja, ki sloni na socialnem temelju lažjo nalogo, kakor jo ima državljanska vzgoja, ker izhaja iz resničnega stanja reči, iz gospodarskega stanja gotove družabne skupine, iz njenih teženj, ki so čisto navezane na njeno duhovno tradicijo, n. pr. na tako imenovano vaško kulturo in je prav zaradi tega tako privlačna in razumljiva za najširše plasti naroda. Država je preprosti ljudski misli preveč sestavljena oblika samoobrambe, docim je namen stanovske vzgoje in socialne vzgoje ljudstvu jako razumljiva in dostopna zadeva.

Vsaka ljudska vzgoja prinese posamezniku in celoti užitek, ako je njen namen kul-

Naša gospodarska organizacija

VABILO

Samopomoč učiteljskih otrok reg. zadruga z o. z. v Ljubljani

ima svoj redni občni zbor

v nedeljo dne 31. marca 1935. ob pol 9. uri v prostorih tajništva JUU v Ljubljani, Františkanska ulica 6.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva o poslovanju v letu 1934.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Odobritev računskega zaključka za leto 1934.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Samostojni predlogi.

Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drug občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu navzočih članov.

Računski zaključek je do občnega zbora na vpogled vsem zadržnikom pri načelniku zadruga g. Pavlu Lavriču, Tyrševa cesta 17/I.

Predloge k točki 5. dnevnega reda je poslati najkasneje 28. marca 1935. načelniku Samopomoči učiteljskih otrok v Ljubljani, Tyrševa cesta 17/I.

Načelnik: Član načelstva:
Pavel Lavrič, s. r. Metod Kumelj, s. r.

— g Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I Zedinitelja so prispevala sreska društva JUU: Županja Din 200.—, Ljubovija Din 250.—, Petrovgrad, za mesto in srez Veliki Bečkerek Din 1000.—, Novi Sad Din 1215.—, Ruma Din 1000.—, Salaš Din 250.—, Bosanska Krupa Din 290.—, Novi Pazar Din 500.—, Celje Din 2000.—, Bela Crkva Din 500.—, Ivancec Din 300.—, Sopot Din 270.—, Banjaluka Din 295.—, Marija Sokolić, učit. Bosanska Dubica Din 20.—, Vsega Din 8090.—, prej objavljeno 36.230,50, skupaj Din 44.320,50.

Mladinska matica

— mm Književne nagrade M. M. Na razpis književnih nagrad M. M. je prejel tajništvo 15 rokopisov. Na predlog literarnega odseka se nagradi s 3000 Din povest »Pasišica« z značko »Lenart« kot umetniško najbolj dovršeno delo izmed sprejetih rokopisov. Sklenilo se je pa o odkupiti tudi rokopise »Barak«, »Bratovščina sinjega galeba« in »Ubežnik«, katerim se prizna po 1000 Din doplačila na običajni honorar pod pogojem, da izdelajo avtorji teh del male popravke ter prepustijo rokopise M. M., ki jih izda v rednih ali izrednih publikacijah ali v »Našem rodu«. Za najmlajše se eventualno odkupi slikanica v barvah »Čudovite prigode malega Pasjeglavca«.

Vsi drugi rokopisi se odklonijo. Vsi konkurenti so naprošeni, da pošljejo obenem s kontrolno številko svoje naslove.

— mm V »Jutru« od 14. t. m. je izšel članek »Pet let krize in slovenska knjiga«, kjer govori članek o vplivu krize na našo literarno produkcijo. Iz statističnih podatkov, ki jih članek navaja, se jasno vidi, kako naša literarna produkcija sicer počasi, a stalno pada. Le mladinska knjiga kaže majhen porast. Za porast mladinske literarne produkcije v novejšem času — pravi članek — se je v veliki meri treba zahvaliti podjetnosti Mladinske matice, ki je znala v težkih časih stiske in štednje mobilizirati za naše razmere naravnost ogromen kader naročnikov, tako da presega naklada njenih rednih publikacij 20.000 izvodov.

turno gibanje. Razvoj npravnstvenega premišljevanja in delovanja, ki je podpiran od religiozne vzgoje, more postati pot do sreče naroda, posebno, ako klije rast vzajemnega sodelovanja med ljudmi. Religiozna vzgoja pa bi mogla postati tudi narodova nesreča, posebno, ako bi vodila k verski nestrpljivosti in vzbujala verske prepire med posameznimi v državi priznanimi verami. Narodni duh v ljudski vzgoji mora biti nekaj samo po sebi razumljivega, ustrezajočega prirojenim silam človeške družbe.

Noben narod se ne more brez lastne škode iztrgati od ljudstva, kot samostojen člen. Narod je člen v verigi človeštva, njegova življenjska gotovost in življenjski nivo zavisi od sodelovanja drugih narodov. Enostranski nacionalizem, ka ni utečen niti od humanitete, niti po verski vzgoji, niti z razumom, bi napravil pri vzgoji velikih narodov nove katastrofe, od katerih največja je vojna.

Prirodni razvoj ljudske vzgoje je naslednji: individualna vzgoja posameznika v šoli življenja (doba primitivne vzgoje), verska vzgoja (doba cerkvenotvorne vzgoje), narodna vzgoja (narodotvorna doba), socialna in državljanska vzgoja (državotvorna doba), humanitarna vzgoja (federativna vzgoja, ko se preko mej veroizpovedi, narodov, razredov in držav tvorijo svetovne zveze).

Blagostanje vseh je končni cilj ljudske vzgoje, katere ni mogoče doseči povsod v istem času in z istimi gesli, metodami in sredstvi. Blagostanje vseh ne moremo doseči brez dela, da čestokrat tudi ne brez boja, nekje individualnega, drugod socialnega. V nekaterih dobah in v nekaterih krajih zahteva ljudska vzgoja več narodnega duha in tozadev-

Šolski radio

— r XXIV. teden. V torek 26. marca bo predaval g. šolski nadzornik Ivan Michler: »Čari podzemlja«.

Predavatelj popelje poslušalce v skrivnostni podzemni svet našega Krasa. Z njimi se bo spuščal na jeklenem vitku v tajne in temne globine neznanega sveta, plezal bo po ozkih, gibljivih, a vendar jekleno močnih lestvicah, odkrival bo dolge podzemne hodnike in mogočne dvorane, okrašene s prelesto se lesketajočimi kapniki in sigo. Preko ogromnih skalnih predorov v notranjosti gorovja bo varno peljal poslušalce do skrivnostno žuboreče podzemne reke, nato pa z gumijastim čalnom po divno zakapanem vodnem rovu in preko obširnih jezer v domovje človeške ribice. Na potovanju bo pa tudi seznanil poslušalce z vsemi opasnostmi in težavami s katerimi se morajo boriti raziskovalci, kakor tudi z lepotami in čari tajinstvenega podzemnega sveta naše lepe domovine.

V petek 29. marca bo predaval g. prof. Ivan Grafenauer o najvažnejših dogodkih po svetu.

— r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 24. marca predaval g. inž. Vinko Sadar »Izkušnja z umetnimi travniki in s kisanjem krme.« V ponedeljek 25. marca bo predaval g. Franc Vardjan »Zelenjadni vrt spomladi.«

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

— upb. Članarina. Izvršni odbor JUU je na svoji seji 18. II. t. l. zavzel stališče, da je treba zvišati članarino, ki po pravilih pripada glavnemu odboru. Razlog za ta sklep je dalo dejstvo, da se silno naglo razvijajo posli organizacije in rastejo s tem tudi stroški. O tem vprašanju je bil že priobčen članek v »Učiteljskem tovarisu«. — O tem vprašanju naj razpravljajo in sklepajo društva na svojih zborovanjih.

Iz sekcije

— Odgovori na okrožnice. Ponovno prosimo, da pošljejo sreska društva odgovore na okrožnice, ki so jih prejela od sekcije.

Obračajte se na sekcijo le potom sreskih društev in na izvršni odbor JUU v Beogradu le potom sreskih društev in sekcije.

Sekcija je posredovala in poslala mero-dajnim faktorjem vloge v naslednjih zadevah: Denarne zbirke med šolsko mladino, Učenci osnovnih in višjih narodnih šol; sprejem v trgovino in obrt. Pravčasno dostavljanje odlokov in okrožnic šolam, Učiteljske diplome privatnih učiteljskih šol; taksa za notifikacijo, Dodeljevanje učiteljstva v sreske prosvetne pisarne, Šolske ekskurzije; pol-vlastice spremljevalcem, Stanarina učiteljem pripravnikom v dobi od I. IV. do I. X. 1931.; vračilo. Ukinitev § 4. zakona o naknadnih kreditih, Napredovanja; pospešitev, Izplačevanje aktivnih prejemkov drž. uradnikom do nakazila pokojnine; predlog za fin. zakon, Predlogi za finančni zakon (dodatno k prejšnji vlogi). Povečanje števila povlastic za upokojence na drž. železnica.

Iz društev: Vabila

— JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA-OKOLICA VZHODNI DEL bo zborovalo 6. IV. ob 9. uri v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti.

Dnevni red:

1. Poročila.
 2. Učiteljski gospodarski dan (ref. tov. Kosin).
 3. Stanovske zadeve.
 4. Slučajnosti.
- Pridite vsi. Poravnajte zaostalo članarino in prijavite se tajniku za knjige Slov. šol. matice.

Odbor.

negi razmišljanja. v drugih dobah in drugih krajih ima močnejši pomen državljanska in humanitarna vzgoja.

Državni in občinski prispevki

za ljudsko vzgojo v Čehoslovaški republiki.

Za ljudsko vzgojo so bile v proračunih ministrstva prosvete izdane sledeče vsote:

L.	1919.	1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.	1927.
Kč	418.000	2.504.088	3.485.898	4.182.897	5.936.453	3.805.000	4.116.067	4.055.200	4.090.000

Za leta 1919.—1927. skupaj . . . Kč 32.593.603

Sredstva, oblike in pripomočki ljudske vzgoje.

Ziva beseda postaja pri ljudski vzgoji prvo sredstvo ter si je priborila tudi prvo in najučinkovitejše mesto. Vendar skrbi ministrstvo prosvete, da se nadomestijo posamezna predavanja s predavalnimi skupinami in tečaji, kajti jasno je, da dobro predavanje sicer najde v srcih poslušalcev dober odziv, toda ne zapusti trajnejših uspehov v duševnem življenju. V večjih občinah prirejajo predavalne cikluse, od katerih je namenjeno vsako predavanje določenemu vprašanju. Ciklus predavanja omogoča izčrpati določeno snov in poglobljati predvideno znanje.

Nastanek in razvoj ljudskih tečajev, ki niso nič drugega nego časovno in vsebinsko razširjeni predavalni ciklusi, leži v tem, da se

Poročila

+ JUU SRESKO DRUŠTVO ZA MARIBOR-MESTO je zborovalo dne 14. febru-
arja ob 49. uri na I. dekl. narodni šoli v Mariboru.

Navzočih je bilo 52 člana t. j. 81%.

Tovariš predsednik je podal obširno poročilo o seji JUU v Beogradu ter o sklepih zbora predsednikov, kar so vzeli navzoči z zadovoljstvom na znanje. Za poverjenico Samopomoči učiteljskih otrok se imenuje tov. Prelogova. Po obravnavi došlih dopisov se soglasno sprejmejo sledeči predlogi ozir. resolucije.

1. Šolska Matica naj izda več praktično — metodičnih knjig, kakor jih je svojčas.

2. Učiteljstvo naj se poteguje za svojega zastopnika v parlamentu.

3. Vsakemu tovarišu-ici se naroča, da si naj prizadeva zbuditi zanimanje za stanovsko organizacijo pri onih tovariših in tovarišicah, ki še niso včlanjeni.

Obstoj učiteljske šole.

4. Pri razmotrivanju vprašanja reorganizacije naših učiteljskih šol se pojavlja ne le v merodajnih, temveč tudi v naših učiteljskih vrstah pesimistično naziranje, da je dovolj ako so učiteljske šole le v banovinskih središčih.

To naziranje pa je pogrešno že v svojem jedru, saj so

1. banovine izrazito različne po svoji velikosti in številu prebivalstva (savska — primorska);

2. pa tudi po svojih kulturnih potrebah (dravska in zetska)

in 3. bi po gornjem naziranju znašalo število učiteljskih šol le 10, namesto sedanjih 37 (31 državnih in 6 zasebnih), kar je daleko premalo. Neljube posledice: natrpanost razredov in neupoštevanje pokrajinskih posebnosti.

Zato zahtevamo, da se zavzame sekcija z vso energijo in z dosledno vztrajnostjo na vseh merodajnih mestih in pri vseh odločujočih činiteljih, da ostane v Mariboru neokrnjeno ohranjena učiteljska šola.

Razlogi:

1. Mariborska učiteljska šola je znana po svoji pedagoški tradiciji vsemu slovenskemu učiteljstvu.

2. Njena ukinitve bi izzvala enodušen odpor vsega mariborskega prebivalstva, ki bi zopet izgubilo važno kulturno postojanko, pa tudi oster odpor vsega ljudstva bivše mariborske oblasti, katero mariborski zavod oskrbuje z učiteljskim naraščajem to tem bolj, ker so preko 30 let obstojale v Mariboru tri učiteljske šole (2 ženski in 1 moška).

3. Upravičeno pa bi tudi zavrnila tako namero vsa nacionalna javnost, ki se zaveda namena in pomena še vedno narodno ogroženega obmejnega Maribora.

4. Do normaliziranja sedanjih razmer se naj vpele na učiteljskih šolah numerus clausus z enakim proporcem sprejemanja obeh spolov.

Pa tudi iz zgolj pedagoških vidikov bi bila ukinitve učiteljske šole v Mariboru usodna in obžalovanja vredna.

Razlogi:

1. Sodobni učitelj mora dobro poznati svoje okolje, obvladati domače narečje, poznati ljudske šege in navade ter se vglobiti v ljudski duh, s kojim naj bo organsko povezan. To pa je možno le, če je izšel iz domače pokrajine in je živel dovolj dolgo v njej.

2. Po načelu domorodnosti naj temelji vse delo na domačih tleh, kar pa je uspešno izvedljivo le, če je učiteljska šola v središču takega prirodnega in kulturnega okolja in to je v naših razmerah Maribor.

Zato o ukinitvi učiteljske šole v Mariboru ne more biti in ne sme biti govora.

Na zadevni dopis predsednika sekcije se sklene primerno odgovoriti.

s takimi tečaji dviga kulturno ravnesje naroda, poslušalci stonjuejo svoje zahtevke in ljudsko-izobraževalni delavci se skušajo v večjih občinah nastaniti, delovati v tem pravcu in dovršeno izpolniti ljudsko-izobraževalne ustanove. Ljudske tečaje je mogoče po razsežnosti predavalne tvarine razdeliti na nižje, srednje in višje ljudske tečaje. Višji ljudski tečaji so večerni in internatni. Prvi so navadno le mestni in se tu predava večinoma le zvečer, drugi so urejeni v zimskih mesecih in sicer za kmetijski naraščaj ter se tu predava ves dan.

Razen predavanj učinkuje zelo uspešno tudi čtivo. Tako se s čitanjem časopisov, pri-ložnostnih in strokovnih publikacij, s čitanjem zabavnih in poučnih knjig pospešeno zvišuje obzorje najširših plasti naroda. Ljudske knjižnice postajajo polagoma težišče ljudske vzgoje. Nadaljnja ljudsko-izobraževalna sredstva, katere se najčesteje uporabljajo so: domači dopisni pouk, katerega oskrbuje in vodi Masarykov ljudsko-izobraževalni zavod v Pragi, diletantsko gledališče, petie in godba, diaprojektiv (skioptične slike) in film, radio-telefonija, upodablajoča umetnost, muzej, občinski anali, razstave, ekskurzije, telovadba in sport, ljudske proslave in zabave.

Predmeti ljudsko-izobraževalnih predavanj so najpogostejše: a) narodna in obča zgodovina ter državnoznanstvo; b) potopisi; c) narodna in svetovna literatura; d) poznavanje države in zakonov; e) filozofija; f) sociologija; g) prirodna znanja; h) narodno gospodarstvo; i) spoznavanje človeškega telesa in socialna higiena; j) tehnika in razna vprašanja iz kmetijstva; k) telesna vzgoja, i. t. d.

(Dalje prihodnjič.)

Predavanje tov. Stupan Milice se preloži na prihodnje zborovanje.

O reorganizaciji zborovanj se poveri odbor, da pripravi vse potrebno za prihodnje zborovanje.

Hočevar Ciril, preds. Womer Ivan, tajnik.

— JUU SRESKO DRUŠTVO V NOVM MESTU je zborovalo 16. februarja t. l. na osnovni šoli v Novem mestu. Navzočih je bilo 67 društvenih članov, t. j. 67,6%.

Tovariš predsednik se je zahvalil v uvodnih besedah tov. Zagorcu, ki zapiše nadzorniško mesto, za iskreno tovariško sodelovanje in podporo pri reševanju stanovskih zadev, želeč mu na novem mestu obilo uspeha in zadovoljstva.

S toplimi besedami je pozdravil novonastopivšega tov. nadzornika Vizjaka z željo, da bi s harmoničnim sodelovanjem doprinesli čim več za narodno prosveto, v dobrobit naše nedeljive iskreno ljubljene domovine Jugoslavije.

Dalje se je poslovil od tovarišice Klemenčič Line, ki stopa v pokoj. Naporno delo in težke rodbinske prilike niso strle njenega vedno vedrega duha.

Tov. nadzornik Vizjak se je zahvalil za pozdrav, želeč iskrenega sodelovanja.

Tov. Zagorec se zahvali tov. predsedniku za pozdravne besede in za podporo pri izvrševanju poslova na odgovornem mestu.

Po poročilu o zborovanju društvenih predsednikov, so se obravnavali došli dopisi. Referat za »Učiteljski dom« je prevzel tov. Žukovec, za »Samopomoč učiteljskih otrok« pa tov. J. Ahačičeva. Sklene se poizkusiti z reorganizacijo zborovanj. Ustanovijo se sledeči odseki:

1. Šolsko - pedagoški in šol. uprav. — skrb za njegovo organizacijo prevzame tov. Koželj.

2. Ženski odsek — Sušnik Milena.

3. Šolsko vrtnarski — Žukovec.

4. Šolsko politični — upravni odbor.

5. Odsek za nad. šolstvo — upravni odbor.

6. Izvenšolski odsek — Tratar.

Tov. Kobaš je referiral o gospodarskem dnevu. Nadvse važna zadeva je vzbudila pri članstvu veliko zanimanja, upamo da se bo naše članstvo intenzivno oprijelo svojih gospodarskih ustanov.

Tov. Kobaš je referiral dalje o P. R. K., o njega početkih, nalogah in delu. Ta mladinska organizacija pridobiva čimdalje več tal, največja ovira so ji splošne neugodne gospodarske razmere.

Menard Vrečko, preds. Ivanetič Alojzij, taj.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŽUŽEMBERK je zborovalo dne 9. marca 1935. v Žužemberku ob skoro polnoštevni udeležbi.

Ob razmotrivanju društvenih zadev so se napravili sledeči sklepi:

1. Bansko upravo naprošamo, naj ne črta proračunov, ki so jih sprejele šolske občine.

2. Dovoljni prispevek za razredne tiskovine je premajhen in ne ustreza stvarnim potrebam.

3. Matični listi naj ostanejo še nadalje, toda izpopolnjeni z novimi rubrikami na podlagi šol. zakona iz l. 1929.

4. Istotako naj se obdrže »Izkazi«, ki naj se na podlagi šol. zakona izpopolnijo. Izkazi naj bi bili za osnovno šolo posebej in za višjo narodno šolo posebej.

5. Društvo »Učit. dom« naj izda za osnovno šolo poceni zemljevid, ki bi obsegal kakih 5 listov: dravsko banovino, Jugoslavijo, Balkanski polotok, Evropo in obe poluti.

6. Uradništvo naj se oprosti plačevanja kuluka.

7. Uradniki, ki ne morejo uporabljati nabavljane zadrage, naj dobe svoje vplačane deleže nazaj.

8. Bansko upravo naprošamo, naj sama razširja šole, kjer je to potreba in ne šele na prošnjo šolske občine.

9. Poizkusne šole naj se otvorijo tudi na deželi za podeželske razmere.

10. V socialni fond kralja Aleksandra se da zaenkrat iz društvene blagajne 200 Din. Čim pa bo tozadevni pravilnik izdan, bo dalo

društvo še več. Z denarjem, ki ga bo nabrala naša sekcija, naj sama razpolaga.

Nato se je vršilo lepo, vsestransko poglajeno in obdelano predavanje tov. Kopričeve: »Gospodarska vzgoja na naši narodni šoli z gledišča današnjih gospodarskih razmer. Iz predavanja je razvidno, da je tov. predavatelj mnogo študiral in razmišljal o tem problemu,

zato ga je podal tako temeljito in izčrpno. Želja vseh zborovalcev je bila, da ga objavi v »Popotniku«. Tov. predsednik je izrekel tov. predavatelju za njegov trud in dobro voljo posebno zahvalo in priznanje.

Prihodnje zborovanje bo meseca maja v Ajdovcu.

Fr. Mervar, preds. Rafaela Hrovatova, taj.

Inozemsko šolstvo in učiteljstvo

Bolgarsko šolstvo

(Priobčuje Viljem Kus.)

(Dalje.)

ZGODOVINA BOLGARSKEGA ŠOLSTVA

Zgodovina bolgarskega šolstva se začena že s svetim Klementom Ohridskim. Ta je imel po poročilih Theofilakta tri in pol tisoč učencev v raznih provincijah kraljevstva. Sam se je aktivno udeleževal pri pouku. Med tem ko je poučeval mladino, je tudi pisal knjige. Kakor drugod v Evropi je bila tudi v bolgarskem carstvu in to tudi pod bizantinsko nadoblastjo šola v rokah meniškega stanu.

V štirinajstem stoletju je zrastle številne in pomen samostanskih in cerkvenih šol.

Za časa turškega gospodstva je grški patriarh upravljal vse balkanske kristjane. Namesto starobolgarske pisave se je uporabljala grška pisava, v kolikor se je sploh bolgarsko pisalo. Domači jezik je živoval samo po nekaterih samostanskih in župnijskih šolah, ki so nadomestovale v tej dobi javne šole. Razen cerkvenih šol so obstajale tudi zasebne šole, v katerih so poučevali najčesteje za druga dela nesposobne osebe, kakor je bila navada skoraj povsod. Leta 1750. je bilo 21 taka šola.

Narodna osvoboditev Bolgarije je prinesla tudi velike izpremembe v šolstvu. Prvi buditelj je bil oče Paisi, menih hilendarskega samostana. Njegovo sliko najdemo skoraj v sleherni bolgarski šoli. Paisi je napisal leta 1762. zgodovino bolgarskega naroda, carjev in svetnikov, kjer je pokazal zahajajočo slavo naroda, ki je prvi med Slovani sprejel krščanstvo, ustanovil prvo slovansko državo in prvi uporabljal lastno pisavo. Ker tedaj v Bolgariji še niso obstajale tiskarne, se je njegovo znamenito delo razširilo s prepisovanjem.

Prva javna in zadostno opremljena šola, ki jo je vodil nalašč zato pripravljeno učitelj, je bila otvorena leta 1835. v Gabrovem. Do tega leta je bilo na ozemlju Bolgarije samo 189 šol, po preteku petstoletnega turškega gospodstva pa se je zvišalo to število na 1658 šol. Prve dekliške šole so bile ustanovljene leta 1857. v Stari Zagori in leta 1862. v Gabrovem. Za šolske namene so začeli graditi samostojna poslopja. Ustanavljali so se tedaj po mestih in selih šolski odbori, ki so skrbeli za laiške šole. Ze v tej dobi so oblasti skrbale za izobrazbo učiteljstva po seminarjih. Učitelji so bili seveda odvisni od šolskih odborov in so bili zelo slabo plačani. Plače so bile tedaj najčesteje v naturalijah. (Primerjaj konkordat-sko dobo našega učiteljstva.) Za zidanje in vzdrževanje šol so skrbeli posamezniki, cehi, ki so jih Turki imenovali »esnaf« in deloma tudi krajevni in cerkveni činitelji.

Velika težava je bila ustanavljati višje šole, kajti v tistih časih ni bilo še za to stroko uporabnih učiteljev. Šolska izobrazba in trajanje študija ni bilo povsod enako.

V osvobodeno državo (leta 1878.) je bil poklican za organizatorja bolgarskega šolstva profesor harkovske univerze Marin Drinov, po rodu Bolgar, ki je bil ustanovitelj modernega literarnega jezika svojega naroda. Drinov je prepuštil iniciativo za ustanavljanje šol starim merodajnim činiteljem, toda poskrbel je za državno nadzorstvo. Rezultat tega je bila uvedba splošne šolske obveznosti. Razen zasebnih in občinskih šol so se v tem času po potrebi gradile tudi državne šole. Čez nekaj časa je bil poklican v prosvetno ministristvo mlad dunajski docent Josip Konstantin Jireček, pisec »Zgodovine bolgarskega naroda«, ki je bil v dvajsetem letu starostnem letu imenovan za ministra prosvete ter je ta

poklic uspešno vršil dve leti. Ze v tej dobi in v naslednjih desetletjih so sodelovali na bolgarskih šolah tudi češki profesorji, katerih dela se Bolgari še dandanes hvaležno spominjajo.

Elementarna šola je bila v prvih začetkih triletna, od leta 1880. dalje pa štiriletna. Tudi gimnazijski pouk je bil ponekod trileten, drugod po petleten. Ze leta 1884. je bila v Bolgariji ustanovljena prva dekliška gimnazija, ki je bila ena izmed prvih na Balkanu. V manjšem obsegu se je razvijalo bolgarsko šolstvo tudi v onih provincijah, ki so ostale še nadalje pod turškim gospodstvom.

Zelo ugoden preobrat v šolski organizaciji je nastal po združitvi obeh dežel v kraljevino torej leta 1885. Ze po šestih letih, 14. decembra 1891. je bil izdan šolski zakon, ki je razveljavil avtonomijo posameznih šol in vse šole so prišle pod upravo ministristva prosvete. Leta 1888. je bil otvoren prvi jezikovno-historični oddelek »višjih pedagoških tečajev« za izobrazbo srednješolskih učiteljev, naslednjega leta je bil ustanovljen matematično-prirodoslovesni in po preteku naslednjih treh let so otvorili pravni oddelek. Vse te šole so bile oznanjevalci sofiske univerze, ki je bila ustanovljena z zakonom leta 1903.

Vse navedene kulturne težnje so bile nekaka predpriprava za velikopotezni šolski zakon, ki je izšel leta 1909. in je obsegal enotno šolsko organizacijo. Otroški vtoci so vzgajali mladino od 4. do 7. leta, šole prve stopnje od 7. do 11. leta, progimnazije od 11. do 14. leta, petletne gimnazije, strokovne šole in končno visokošolski zavodi, posebno pa tudi izpopolnjevalni pedagoški tečaji, ki so se kasneje imenovali »višji pedagoški tečaji« ter univerze. V tem šolskem sistemu je bila obvezna le štiriletna šola prve stopnje. Učenci, ki niso mogli posesti progimnazij, so lahko šli v nadaljevalne tečaje.

Po svetovni vojni pa so nastale v bolgarskem šolstvu naslednje važne izpremembe:

1. Šolska obveznost se je razširila do končnega 14. starostnega leta. V krajih, kjer ni progimnazij, a šteje četrti razred šole prve stopnje več kakor 20 učencev, je treba progimnazijo ustanoviti.

2. Na univerzah so nastale izpremembe v tem, da so jim bile dodane nekatere nove fakultete.

3. Poprej so bili šolski upravitelji na šolah prve stopnje izvoljeni od učiteljskega zbora, sedaj pa jih imenujejo šolski nadzorniki.

BOLGARSKO ŠOLSTVO V LUČI STATISTIKE

V zgodovinskem delu bolgarskega šolstva sem orisal hitro rast tega šolstva tja do konca svetovne vojne. Ako premislimo, da je ljudem, ki so se rodili na dan narodnega osvobodjenja torej po končanem pustošenju turškega režima, komaj 55 let, ako vidimo živo azijsko tradicijo po starih hišah, in ako opazujemo vedenje nekaterih delov prebivalstva v življenjskih in družabnih detajlih, se ne moremo dovolj načuditi velikim žrtvam in zmožnostim graditeljev bolgarskega šolstva.

V šolskem letu 1922/23. je bilo v Bolgariji 38 otroških vtrecv s 1715 otroki in z 38 učiteljicami. Leta 1931/32. pa je bilo že 166 šol te vrste z 8803 otroki in 191 učiteljicami, tako, da se je število otroških vtrecv v devetih letih podvojilo. Tudi njihova kvaliteta se je z uvedbo Montessorijeve in Decrolyjeve metode zelo izboljšala.

Osnovnih šol je bilo v šolskem letu 1922/1923. skupaj 3719. V tem številu ni všteti

400 šol, ki so bile združene s progimnazijami. V šolskem letu 1931/32. pa je teh šol že 4631. Število učencev je bilo poprej 521.942, število učiteljev s progimnazijskimi vred pa 13.155. Devet let pozneje je bilo 645.305 učencev in 16.378 učiteljev ne všteti progimnazijskega učiteljstva.

Veliko bolj pa so se v tej dobi razcvetele progimnazije, katerih je bilo leta 1922. samo 1202. Devet let pozneje pa je to število naraslo na 1643 zavodov s 6074 učitelji.

Tudi šolski obisk se neprestano izboljšuje. Na podlagi statistike je bilo leta 1928. — 703.872 šoloobveznih otrok, katerih starost je nihala med 7 in 14 letom. Izmed teh je obiskovalo šole le 631.249 učencev, tako, da je armada 72.623 (na deželi 67.807, v mestih pa 4876) učencev bila brez pouka. Na 100 prebivalcev je bilo 13 šoloobveznih otrok, izmed katerih jih je na deželi hodilo v šole samo 11. Iz tega je razvidno, da je bil šolski obisk na deželi 89%, v mestih pa 96%.

Posebno mnogo otrok ne prihaja v šole iz drugo - narodnih občin, kajti zasebne turške, grške, židovske ali armenske šole, še daleč ne ustrezajo zadevnim predpisom. Na ta slabi obisk učinkuje tudi analfabetizem staršev, ki sploh nimajo smisla, da zapopadejo pomen izobrazbe.

Leta 1922 je bilo 34 popolnih gimnazij (14 deških, 10 dekliških in 10 mešanih) in 127 triletnih »znanstvenih šol«. Srednje šole je obiskovalo 33.666 dijakov, katere je poučevalo 1933 učiteljev. Leta 1931 je bilo 89 šol III. stopnje s 33.243 učenci in s 1595 učitelji. — Razen tega je bilo 152 nadaljevalnih šol z 8332 učenci in 596 učitelji. Leta 1922 je bila ena srednja šola za 28.273 prebivalcev. Z ozirom na majhno državo, je število učiteljskih gimnazij jako veliko ter ga skušajo sedaj tudi omejiti. Leta 1922 je bilo 17 učiteljskih gimnazij, izmed katerih sta bili dve moški, 4 ženske, ostale pa mešane. Leta 1931. jih je bilo 13 s 7027 študenti, katere je poučevalo 596 učiteljev. Navedeno število učiteljskih kandidatov je za razmere bratske Bolgarije previsoko in pelje k nezaposlenosti učiteljstva. Razen tega pa obstoja še mnogo nezadostno kvalificiranih učiteljev.

Visokih šol je bilo leta 1931 šest z okroglo 10.000 dijakov in 598 profesorji. Iz tega je razvidno, da narod v veliki meri hrepeni po akademski izobrazbi. Mogoče se da tolmačiti to veliko število dijakov na visokih šolah tudi z brezposelnostjo absolventov srednjih šol. Evropski študijski liberalizem na visokih šolah dopušča vse možnosti.

Prospekti bolgarskega šolstva.

Živo gibanje v pedagoški teoriji, politična živahnost, ki se javlja v odkritosrčnem prizadevanju po resnični demokratizaciji šolstva, in pogum za nekompromisno rešitev vseh problemov, ki izvirajo iz iskrenosti bolgarskega človeka napram življenjskim vprašanjem, silijo pedagoške voditelje, da zopet in zopet upoštevajo prilagoditev šole novim idejnim smericam. Devet let po izdaji bolgarskega šolskega zakona se že vršijo poizkusi za novo organizacijo šolstva. Nov predlog šolskega zakona je izdelal »Visoki svet za javen pouk« ob udeležbi zastopnikov strokovnih organizacij in znanstvenih delavcev.

Predlog zakona zadeva na podlagi bolgarske tradicije vse šolstvo, ki spada v resor ministristva prosvete. Poleg moderne organizacije šolstva vsebuje zakon tudi članek o obvezni organizaciji javnih knjižnic.

V naslednjem navajam le nekaj pregled šolstva in temeljne določbe novega šolskega zakona.

Otroška učilišča.

Otroci začnejo obiskovati otroške vtrecv že z izpopolnjenim četrtem letom. Pouk je dvoleten. Po sedanjem zakonu pa smejo obiskovati otroška učilišča le otroci, ki so izpolnili peto leto.

Občine, ki imajo več kot 5000 prebivalcev so dolžne ustanoviti otroške vtrecv. Dolej je zadostovalo za učiteljico teh šol absolviranje tečajja pri pedagoških akademijah. Novi šolski zakon pa zahteva da kandidatinja absolvirava gimnazijo in institut za vzgojo otroških zabavilj. (Se nadaljuje.)

Poljoprivredna karta kraljevine Jugoslavije

je pravkar izšla v merilu 1 : 500.000 v velikosti 160 × 180 cm. Na tej karti je označena naša država v njeni administrativni razdelitvi na banovine. Na njej so zabeležene najvažnejše proge železniške, vodne in avijonske, vse reke, vsa važnejša mesta in trgi, zgodovinske in kulturne znamenitosti, samostani in prosvetne ustanove, posebno pa pridobitvene ustanove (industrija). V tehničnem pogledu predstavlja ta karta rezultate, ki do sedaj pri nas še niso doseženi. Izdelana je v desetih barvah ter Vam nudi najpopolnejši pregled.

Nalepljena na platno s palicami velja 350 Din.

UČITELJSKA TISKARNA • LJUBLJANA

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Frančiškanska ulica 6

podružnica: Maribor, palača Banovinske hranilnice

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
izpravlja optik
Ljubljana, Stari trg 8

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplovere, risalno orodje, mikroskope, foto-aparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

KDOR OGLAŠUJE
TA NAPREDUJE!

Za pomladansko sezono se priporoča modni atelje

M. CASERMAN v LJUBLJANI

Šmartinska cesta št. 9

v prvovrstno izdelavo vsakovrstnih oblek, plaščev itd. po najnižjih cenah in najmodernejšem kroju

UGODNOST!

Damske galoše Din 70
Moške galoše Din 75
Damski snežni čevlji Din 100
Moški snežni čevlji Din 110

ANTON KRISPER, LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 • STRITARJEVA ULICA 3